

STURMTRUPPEN – ELITNE POSTROJBE NJEMAČKE CARSKE VOJSKE

Rad nastoji prikazati proces nastanka jurišnih postrojbi Njemačke carske vojske u Prvome svjetskom ratu kao odraz nastojanja da se nadvlada statičnost ratne situacije na Zapadnoj bojišnici. Polazeći od stanja na Zapadnoj bojišnici kao uzroka formiranja postrojbi, rad nudi pregled procesa nastanka, selekcije, obuke i korištenih taktika ove nove vrste vojnika, pogled na reputaciju koju su jurišne postrojbe uživale među ostatkom Njemačke carske vojske, kao i na njihov učinak na bojnome polju u Operaciji Michael, posljednjoj velikoj ofenzivi koju je Njemačka poduzela u ratu.

Ključne riječi: *Strumtruppen; jurišne postrojbe; Prvi svjetski rat; Zapadna bojišnica; rovovsko ratovanje; Operacija Michael; vojna povijest*

1. UVOD

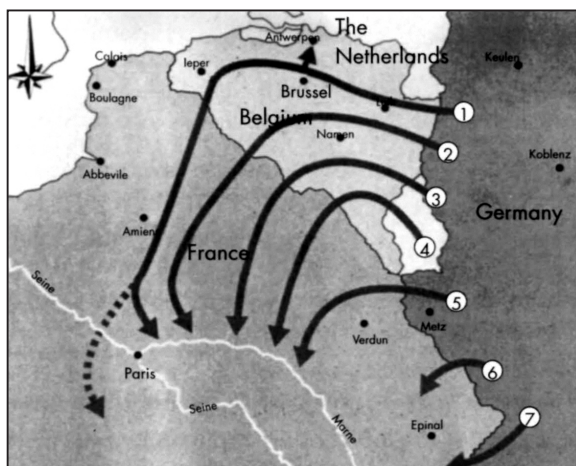
Proučavajući vojnu povijest, ponekad možemo naići na vojne postrojbe koje su se isticale među ostalim pripadnicima određene oružane sile. Zahvaljujući oružanim pothvatima počinjenima na bojnome polju, neslomljivomu duhu postrojbe, težini selekcijskoga postupka ili jednostavno naklonosti pojedinih vladara ove vojne jedinice izazivale su kod svojih suvremenika suprotstavljene osjećaje strahopoštovanja i zavisti. Imena poput Pretorijanaca staroga Rima, Varijaške straže bizantskih careva, *Garde Impériale* Napoleonove Francuske ili modernih specijalnih postrojbi poput britanskoga SAS-a golicaju maštu i znatiželju kako poznavatelja vojne povijesti, tako i običnih čitatelja. Upravo će jedna od ovih elitnih vojnih postrojbi, formirana u paklu rovovskoga ratovanja na Zapadnoj bojišnici Prvoga svjetskog rata značajno utjecati na modernu vojnu taktiku.

Prvi svjetski rat za suvremenike je predstavljao razaranje na dotad nepojmljivoj razini. Naivne iluzije o kratkome pobjedničkom ratu koji će završiti do Božića zaustavljene su strojnicama i nepreglednim linijama bodljikave žice. Značajan napredak vojne tehnike, odražen u širokoj uporabi brzometnoga oružja, bojnih otrova i preciznoga topništva, učinio je dotadašnje strategije i modele planiranja bolno zastarjelima. Suočen s nemogućnošću ostvarivanja odlučujućega proboja na Zapadnoj bojišnici, ali i svjestan da dugoročno gledajući Njemačka ne može ostvariti pobjedu u ratu na dvjema bojišnicama, njemački vojni vrh bio je prisiljen preispitati vlastiti način razmišljanja.

Dogma *napada*, ostavština uspješnih ratova druge polovice 19. stoljeća, zamijenjena je eksperimentiranjem s uporabom relativno malih i raspršenih formacija, korištenjem jedinica koje su svojom superiornom obukom i koordiniranom oružanom suradnjom trebale donijeti prevagu u sljedećemu napadu. Oslanjajući se na iskustvo časnika koji su preživjeli bitke na Zapadnoj bojišnici,

model obuke pješačkih postrojbi dopunjen je svježim praktičnim iskustvom. Rezultat ovoga, od vrha odobrenoga eksperimentiranja, bile su specijalizirane jurišne postrojbe (njem. *Sturmtruppen*), koje su zahvaljujući visokim kriterijima selekcije, novomu i zahtjevnomu načinu obuke te uporabi novih vrsta naoružanja uskoro postigle elitan status među pripadnicima Njemačke carske vojske.

2. ZAPADNA BOJIŠNICA – PAKAO ROVOVA

Slika 1. Prikaz von Schlieffenova plana (slika preuzeta iz: J. H. J. ANDRIESEN 2003: 81.)

Završetak nastojanja obiju strana da ostvare opkoljavanje neprijatelja neprekidnim manevriranjem prema sjeveru, tzv. *utrke prema moru*,¹ u listopadu 1914. godine označio je neslavnu propast Schlieffenova plana.² Manevarsko ratovanje u otvarajućim fazama Prvoga svjetskog rata na zapadu reteriralo je u statični, pozicijski rat. Noćna mora njemačkih generala, dug i iscrpljujuć rat na dvjema bojišnicama od kojega su strepile generacije njemačkih stratega, počela se obistinjavati.³ Upravo će pakao rovova Zapadne bojišnice biti mjesto rođenja jurišnih postrojbi.

Užasi novoga načina ratovanja možda se nigdje nisu manifestirali onoliko snažno

koliko na Zapadnoj bojišnici. Nekad idilični francuski i belgijski krajolici postali su bojna polja ispre-sijecana kraterima artiljerijskoga bombardiranja, linijama bodljikave žive i naizgled nepreglednim rovovima. Upravo će rovovi postati glavno obilježje Zapadne bojišnice, a često i prva asocijacija koja se javlja pri spomenu Prvoga svjetskog rata. Prvi rovovi, zakloni na brzinu podignuti na mjestu na kojemu su se vojske zaustavile s prestankom manevarske faze ratovanja, u gotovo neprekinuto nizu protezat će se od planina neutralne Švicarske do obala Sjevernoga mora.⁴ Težnje obiju strana da ostvare proboj protivničkih obrambenih linija i vrate ratu manevarski karakter u većini će slučajeva završavati neuspjehom. Rezultat ovih nastojanja: desetci, a potom i stotine tisuća života izgubljenih na objema stranama u blatu *ničije zemlje* između dviju linija rovova. Samo će francuska vojska u prva četiri mjeseca provođenja ratnih operacija pretrpjeti gubitke od oko 800 000 mrtvih, ranjenih i zarobljenih.⁵

Da bismo donekle mogli razumjeti ove strahovite ljudske gubitke, potrebno se osvrnuti na jaz između tehnološkoga napretka i prevladavajuće vojne teorije vremena – *kulta napada*. Iza ovoga

1 D. E. SHOWALTER 2014: 46.

2 Plan njemačkog glavnog stožera, nazvan prema generalu Alfredu Grafu von Schlieffenu, predviđao je invaziju Francuske prodorom kroz neutralnu Belgiju, čime bi se francuska vojska brzo neutralizirala i omogućio razmještaj njemačkih trupa na istok prije negoli Rusija dovrši svoju mobilizaciju (H. AFFLERBACH 2014: 30.)

3 D. E. SHOWALTER 2014: 50.

4 J. M. HOUSE 1984: 19.

5 D. E. SHOWALTER 2014: 50.

naziva krije se gotovo dogmatsko uvjerenje koje je prevladavalo u vojnim krugovima Staroga kontinenta na početku 20. stoljeća, a zagovaralo je agresivan pristup rješavanju vojno-sigurnosnih problema pojedine države.⁶ Zahvaljujući složenom odnosu civilnih i vojnih struktura društva u europskim državama na prijelazu stoljeća, agresivan model razmišljanja karakterističan za *kult napada* proširio se izvan isključivo vojnih okvira i počeo snažno utjecati na oblikovanje političkih odluka.⁷ Istovremeno, u europskoj javnosti ovoga vremena bila je popularna slika o mogućnosti kratkoga i uspješnoga rata. Ovo je posebice bio slučaj u Njemačkoj u kojoj je još živjelo sjećanje na pobjedničke ratove koji su doveli do formiranja njemačke nacije u periodu između 1866. i 1871. godine.⁸ Uz ostale kompleksne uzroke, kombinacija ovih dvaju čimbenika rezultirala je uznemirujućom lakoćom i općom euforijom s kojom su europske nacije stupile u rat 1914. godine. Na vojnotaktičkome planu, agresivnost karakteristična za *kult napada* omogućila je da se određeni načini razmišljanja održe u vremenu kada više nisu išli u korak sa stvarnom situacijom na bojnome polju, što posebice dolazi do izražaja ako promotrimo način korištenja pješništva.

Taktike s kojima su vojske sukobljenih strana ušle u Prvi svjetski rat, uz određene varijacije, uvelike su nalikovale onima korištenima u napoleonskim ratovima stotinu godina prije. Napredovanje u zbijenim formacijama i korištenje bajunete još su uvijek činili sastavni dio načina razmišljanja većine vojnih teoretičara pred početak sukoba.⁹ Glavnina europskih vojski preferirala je odlučno napredovanje u zbijenoj formaciji, vjerujući da međusobna blizina suboraca neutralizira negativne posljedice koje metež i kaos suvremenoga bojnog polja ostavljaju na moral vojnika.¹⁰ Upravo se moral, a ne sve naprednije naoružanje, uzastopno naglašavao kao odlučujuća karakteristika o kojoj ovisi ishod bitke. Smatralo se da napadač, ako posjeduje viši moral, može izvojevati pobjedu unatoč braniteljevoj vatrenoj nadmoći.¹¹ Iskustva iz relativno nedavnih ratnih sukoba, poput Američkoga građanskog rata, Burskoga rata ili Rusko-japanskoga rata, u kojima su posvjedočene prednosti defenzivnoga položaja, odbačena su pod utjecajem prevladavajućega mišljenja vojnih teoretičara Staroga kontinenta.¹² Od lekcija koje su nudili ovi sukobi prihvaćeni su samo oni zaključci koji su potvrđivali već postojeća uvjerenja europskih vojnih krugova, prvenstveno opravdanje daljnega stavljanja naglasaka na uporabu bajunete i borbe prsa o prsa. Francuski vojni vrh posebice je bio sklon prenaplašavati japanske uspjehe u osvajanju utvrđenih ruskih pozicija za Rusko-japanskoga rata 1904.-1905. godine postignute ovim metodama, zanemarujući pritom opsežne pripreme i visoke gubitke, koji su se unatoč ovomu neminovno događali. Superioran moral napadača ponovno je navođen kao presudan čimbenik u sukobu.¹³ Iako početkom 20. stoljeća nitko nije imao iluziju da će napadi u sljedećemu ratu biti bilo kakvi doli iznimno krvavi,¹⁴ u većini zemalja nije se pristupilo sustavnomu pokušaju pomirenja postojeće vojne doktrine i galopirajuće tehnologije. Nesrazmjer između napretka tehnologije i prevladavajuće vojne misli možda nikad u ljudskoj povijesti nije bio veći nego pred osvit Prvoga svjetskog rata.¹⁵ Glorificiranje napada svoj će danak naplatiti na poljima Zapadne bojišnice.

6 S. VAN EVERA 1991: 59.

7 J. SNYDER 1991: 21-23.

8 J. SNYDER 1991: 33.

9 M. HOWARD 1991: 10-11.

10 M. HOWARD 1991: 12.

11 S. VAN EVERA 1991: 62.

12 S. VAN EVERA 1991: 60.

13 M. HOWARD 1991: 17-19.

14 M. HOWARD 1991: 5.

15 S. VAN EVERA 1991: 59.

Njemačko napredovanje u linearnoj formaciji, propisano priručnikom za obuku iz 1888. godine, doživjelo je nemilosrdnu poduku iz stvarnosti novoga načina ratovanja u Prvoj bitci kod Ypresa 1914. godine. Britanske strojnice jasno su pokazale zastarjelost njemačkih taktičkih zamisli.¹⁶ Prednosti koje je uživao obrambeni položaj Saveznici su pokušali nadvladati masovnom uporabom topništva. Maksimalna *Topništvo osvaja, pješništvo okupira* postala je glavna stavka savezničkih ofenzivnih operacija tijekom rata.¹⁷ Dok su Saveznicima slobodan pristup resursima i nadmoć u industrijskoj proizvodnji omogućavali potrošnju velikih količina streljiva koje je podrazumijevala navedena taktika, Njemačka je bila prisiljena pronaći drukčiji odgovor na izazove pozicijskoga ratovanja. Uvođenje novoga pješačkog naoružanja, poboljšanje suradnje s ostalim rodovima vojske kombinirano s razvojem i usavršavanjem pješačkih taktika rezultirat će pojavom nove vrste vojnika, specijalno obučeni i opremljeni za preživljavanje na modernome bojnopolju – vojnika jurišnika.¹⁸

3. STURMTRUPPEN - JURIŠNE POSTROJBE

3.1. Formiranje

Prva službena jurišna postrojba Njemačke carske vojske ustrojena je odlukom njemačkoga Glavnog stožera 2. ožujka 1915. godine sa zadatkom testiranja novih taktika i eksperimentalnoga naoružanja namijenjenoga promjeni situacije na Zapadnoj bojišnici.¹⁹ Iako od ovoga trenutka možemo pratiti službeni ratni put ove nove vrste vojnika, valja naglasiti da je priroda rovovskoga ratovanja već dovela do stvaranja neslužbenih *ad hoc* formacija sličnoga tipa i namjene među njemačkim snagama na Zapadnoj bojišnici.²⁰ Već u kolovozu 1914. godine nalazimo posebne postrojbe sličnoga karaktera na području Argonne, dok jedna bavarska divizija 1915. godine pri napadu upotrebljava postrojbe obučene posebno za taj zadatak.²¹ Neke od tih već postojećih formacija s vremenom će biti standardizirane i ukomponirane u jurišne postrojbe u nastajanju.²² Također, bilo bi krivo smatrati da je samo njemačka vojska razmatrala promjene pješačkih taktika i formacija. U svibnju 1915. godine francuski satnik André Laffargue samostalno je izdao pamflet u kojemu je zagovarao nov pristup pješačkomu napadu, ali njegove ideje nisu naišle na pozitivan odaziv u francuskome vojnom vrhu.²³ Nadalje, formacije nastale izvan granica tradicionalnih postrojbi i službenih zapovjednih kanala kao prirodan odgovor na rovovsko ratovanje, slično kao i u njemačkom slučaju, pojavljuju se i među vojskama sila Antante. Pripadnici Kanadskoga korpusa, tada u sastavu oružanih snaga Britanskoga Carstva, bili su posebice na glasu kao iznimno vješti u nekonvencionalnom načinu ratovanja.²⁴ Ipak, većina ovih formacija bila je kratkotrajnoga i nestalnoga karaktera i nisu imale prednosti njemačkih jurišnih postrojbi kao što je u prvome redu bio stalni karakter postrojbe,²⁵ ali i puna institucionalna podrška viših struktura njemačke vojske.²⁶

16 P. T. STACKPOLE 1993: 16-17.

17 T. T. LUPFER 1981: 4.

18 P. T. STACKPOLE 1993: 17.

19 I. DRURY 1995: 5.

20 I. DRURY 1995: 6.

21 T. T. LUPFER 1981: 27.

22 I. DRURY 1995: 6.

23 J. M. HOUSE 1984: 33.

24 C. J. GHIZ 2010: 37.

25 S. ZIMMERMAN 2013: 28.

26 C. J. GHIZ 2010: 17.

Jurišna postrojba nastala 2. ožujka 1915. formirana je od dviju satnija vojne inženjerije, tzv. pionira, i jedne baterije lakoga topništva. Zbog korištenja neadekvatne taktike postrojba je u svojem vatrenom krštenju pretrpjela teške gubitke. U kolovozu iste godine na mjesto zapovjednika jurišne postrojbe dolazi satnik Wilhelm Rohr, profesionalni vojnik sa svježim ratnim iskustvom iz operacija kod Ypresa 1914. godine.²⁷ Vojnici su podvrgnuti novomu modelu obuke zasnovanom na Rohrovom ratnom iskustvu, s naglaskom na vlastitoj inicijativi i korištenju raspršenih formacija, te postrojba postupno počinje poprimiti izgled i *modus operandi* koji će biti karakterističan za sve jurišne formacije do kraja rata. Novi pristup obuci i taktici iskušan je 1916. godine sudjelovanjem postrojbe u Bitci za Verdun, u kojoj se pokazao uspješnim u tolikoj mjeri da je postrojba, poslije nazvana Jurišni odred *Rohr* u čast svojega zapovjednika, postala model prema kojemu su ustrojene buduće jurišne postrojbe.²⁸

Širenje modela jurišnih postrojbi kroz njemačku vojsku i njihovo uklapanje u vojnu doktrinu u nastajanju omogućeni su podrškom gornjih slojeva njemačkoga zapovjedništva. Iako je već general Falkenhayn u ožujku 1916. godine poticao formiranje sličnih postrojbi,²⁹ djelovanje general-pukovnika Ericha Ludendorffa, koji je zajedno s feldmaršalom Paulom von Hindenburgom došao na čelo njemačkoga Glavnog stožera nakon smjene generala Falkenhayna koncem 1916. godine,³⁰ pokazalo se ključnim za daljnji razvoj jurišnih postrojbi. Impresioniran Jurišnim odredom *Rohr*,³¹ odlukom Glavnoga stožera 1. travnja 1916. godine proširenim na veličinu bojne,³² Ludendorff 23. listopada 1916. godine donosi naredbu prema kojoj su sve njemačke armije na Zapadnoj bojišnici dužne formirati jurišnu bojnu. Brzomu formiranju jurišnih postrojbi pomoći će već prije spomenuta prisutnost sličnih neslužbenih formacija u armijama uključenima u rovovsko ratovanje na zapadu, tako da će do kraja prosinca 1916. godine sve njemačke armije Zapadne bojišnice imati specijaliziranu jurišnu bojnu u svojem sastavu.³³ Nakon institucionalnoga širenja među njemačke armije na zapadu, standardna jurišna postrojba sastojala se od jedne do pet jurišnih satnija pješništva, dviju satnija sa strojnicama, jednoga voda s bacačem plamena, jedne satnije s minobacačima i jedne baterije topništva maloga kalibra. Jurišna bojna nominalno je brojila 1 400 pripadnika.³⁴

Formiranje jurišnih postrojbi u ranoj fazi bit će dodatno ubrzano prenamjenom postrojbi dviju već postojećih formacija unutar Njemačke carske vojske koje su i same imale tradiciju uporabe taktika s manjim jedinicama, decentraliziranoga vodstva i osobne inicijative: *Jäger* postrojbi i postrojbi

Slika 2. Satnik Wilhelm Rohr, jedan od začetnika nove pješačke taktike (slika preuzeta s: https://en.wikipedia.org/wiki/Willy_Rohr#/media/File:StB5_%E2%80%93_Willy_Rohr.jpg, 2. siječnja 2017.)

27 H. CRONN, D. ROGERS 2006: 119.

28 S. ZIMMERMAN 2013: 8-9.

29 C. J. GHIZ 2010: 17-18.

30 H. H. HERWIG 2014: 252.

31 Službeni naziv postrojbe do 7. veljače 1917. godine bit će Jurišna bojna br. 5. (H. CRONN, D. ROGERS 2006: 119)

32 P. T. STACKPOLE 1993: 19.

33 I. DRURY 1995: 6.

34 C. J. GHIZ 2010: 15.

pionira vojne inženjerije.³⁵ *Jägeri* su bili pješaštvo nominalno novačeno među osobama vičnima šumarstvu i srodnim profesijama, s uvjetima pristupanja strožima od onih u regularnome pješaštvu. Zbog uvjeta ratovanja na Zapadnoj bojišnici specifične prednosti ovoga tipa postrojbi rijetko će dolaziti do izražaja te će se većinom upotrebljavati kao regularno pješaštvo.³⁶ Ipak, tradicija decentraliziranoga vodstva i uporabe manjih jedinica učinit će *Jägerere* idealnima za prequalifikaciju u jurišne postrojbe. *Jäger* bojna br. 3 8. srpnja 1916. godine nakon završetka obuke bit će u cijelosti prenamijenjena u jurišnu bojnu kao prva nova jurišna postrojba nakon izvornoga odreda pod vodstvom satnika Rohra.³⁷

Druga formacija čiji će članovi pomoći inicijalnomu širenju jurišnih postrojbi bit će pioniri vojne inženjerije. Prvi svjetski rat istaknuo je iznimnu važnost kvalitetnoga inženjerskog osoblja u novome pozicijskom načinu ratovanja, u kojemu je na svim zaraćenim stranama postojala potreba podizanja rovovskih fortifikacija. Njemačka će u sukob ući s 36 bojni vojne inženjerije, što će predstavljati najveći udio inženjerskoga osoblja među zaraćenim silama na početku rata.³⁸ Sposobnosti u podizanju i rušenju fortifikacija, snalažljivost pri probou neprijateljskih položaja kao i iskustvo u funkcioniranju u malim jedinicama pod labavim zapovjedništvom učinili su od pionira preteče jurišnih postrojbi.³⁹

Osim oslanjanja na već postojeće formacije unutar Njemačke carske vojske, širenju taktičkih inovacija i spoznaja jurišnih postrojbi doprinijela je i njihova implementacija u novu njemačku obrambenu doktrinu.⁴⁰ *Elastična obrana u dubinu*, koju je Ludendorff proglasio 1. prosinca 1916. godine, donosila je za ono vrijeme kontroverzan stav prema kojemu branitelji ne trebaju pod svaku cijenu držati obrambeni položaj.⁴¹ Učinkovita obrana ovisila je o pravovremenim protuudarima rezervi pješaštva, s naglaskom na uporabi manjih jedinica i na delegiranju autoriteta nižim časnicima i dočasnicima. Jurišnici su se pokazali idealnim odabirom za ulogu rezervi sa zadatkom protuudara. Unatoč činjenici da jurišne postrojbe nisu bile jedine jedinice zadužene za provedbu protuudara, traženi preduvjeti nove doktrine doprinijeli su širenju taktika i modela djelovanja karakterističnih za jurišnike i na ostale postrojbe s navedenom zadaćom. Iskustvo stečeno na ovaj način u značajnoj će mjeri olakšati formiranje novih jurišnih postrojbi, posebice pred Proljetnu ofenzivu 1918. godine.⁴²

Zanimljivo je primijetiti da jurišne postrojbe izvorno nisu trebale imati ulogu *elitnih* jedinica njemačke vojske, već su vjerojatnije trebale biti samo privremeni model po uzoru na koji bi s vremenom bio preustrojen ostatak njemačke vojske.⁴³ Ovu tezu podupire podatak da njemačko zapovjedništvo jurišnim postrojbama nikad nije dodijelilo neka obilježja stalnih formacija njemačke vojske kao što su područje regrutacije u Njemačkoj, bojno znakovlje ili povijesna poveznica s njemačkim postrojbama iz 18. stoljeća.⁴⁴ O zamišljenome privremenom karakteru postrojbi govori i pogled na velik broj osoblja koje je periodički rotirano kroz njih. Jurišne postrojbe nisu bile zamišljene i strukturirane kao suvremene specijalne ili interventne jedinice u smislu stalnoga osoblja, već su

35 C. J. GHIZ 2010: 18.

36 H. CRONN, D. ROGERS 2006: 116.

37 C. J. GHIZ 2010: 18-19.

38 D. DUKOVSKI, V. DUKOVSKI 2014: 239.

39 C. J. GHIZ 2010: 19-20.

40 P. T. STACKPOLE 1993: 27.

41 T. T. LUPFER 1981: 12.

42 P. T. STACKPOLE 1993: 27.

43 S. ZIMMERMAN 2013: 44.

44 I. DRURY 1995: 7.

dio postrojbe činili vojnici na privremenoj *posudbi* iz drugih jedinica. Časnici i dočasnici iz drugih pješačkih postrojbi bili bi privremeno dodijeljeni jurišnoj postrojbi, s nadom da će po povratku u matične jedinice proširiti ovdje stečeno znanje.⁴⁵ Ipak, daljnji tijek rata, visoki kriteriji selekcije i prekid zamišljenoga restrukturiranja njemačke vojske po smjericama general-pukovnika Ludendorffa osigurali su da jurišne postrojbe ostanu relativno malen dio ukupne vojne sile Njemačkoga Carstva u Prvome svjetskom ratu, doprinijevši tako njihovoj reputaciji elitnih jedinica.

3.2. Selekcija i obuka

jurišne postrojbe od svojega su se osnutka pa do pred sam kraj rata popunjavale na dobrovoljnoj osnovi.⁴⁶ Pristupnici su morali zadovoljavati visoke kriterije tjelesne spremne, biti mlađi od 25 godina i neoženjeni. Psihičko stanje također je predstavljalo značajnu varijablu pri selekciji. S obzirom na ulogu jurišnih postrojbi kao čimbenika sa zadaćom narušavanja pasivnosti rovovskoga ratovanja, od pristupnika su se tražili visok stupanj motiviranosti i agresivna mentalna predispozicija.⁴⁷ Kako je napredovanje jurišnih postrojbi često bilo popraćeno intenzivnim bombardiranjem u neposrednoj blizini trupa, od jurišnika se zahtijevala i visoka razina otpornosti na stres uzrokovan detonacijama.⁴⁸ Koliko su sveukupni kriteriji selekcije bili iznad prosjeka ostatka njemačke vojske najbolje govori činjenica da je po završetku prenamjene četiriju *Jäger* bojni lakoga pješništva u jurišne postrojbe više od pet stotina vojnika bilo razmješteno u druge postrojbe zbog nezadovoljavanja nužnih uvjeta.⁴⁹

Navedeni rigorozni uvjeti za pristup jurišnim postrojbama, kombinirani s visokim gubitcima koji su se neminovno događali zbog opasnosti i težine operacija u kojima su jurišnici sudjelovali, s vremenom će rezultirati poteškoćama pri nalaženju odgovarajućih zamjena za onesposobljene ili poginule pripadnike. Problem nadopunjavanja postrojbi dovest će do postupnoga spuštanja kriterija selekcije pripadnika jurišnih postrojbi, što će posebice dolaziti do izražaja kako se rat bude približavao svojem kraju.⁵⁰ Naredba o formiranju cijelih jurišnih divizija krajem 1917. godine, kao dio priprema njemačkoga Glavnog stožera za veliku ofenzivu u proljeće 1918. godine, najbolje će pokazati nedostatak primjerenoga ljudstva, ali i istrošenost ljudskoga fonda u redovima njemačke vojske. Reorganizacija vojske radi uspostave jurišnih divizija rezultirat će situacijom u kojoj će na svaku jurišnu diviziju, iznadprosječno opremljenu i obučenu, doći tri *rovovske* divizije lošije borbene spremne, zakinute za svoje najbolje pripadnike koji su premješteni u jurišne divizije i sposobne samo za sekundarne ratne operacije.⁵¹

Obuka je od samih začetaka bila iznimno važna za jurišne postrojbe. Za razliku od regularnoga pješništva koje je znatno vrijeme provodilo stacionirano u rovovima, jurišnici su bili pošteđeni dužnosti na prvim crtama te su većinu vremena provodili smješteni u pozadini gdje su bili podvrgnuti svakodnevnoj obuci. Održavanje visoke razine tjelesne spremne osiguravalo se intenzivnim treninzima koji su pripadnicima postrojbe ostavljali samo nekoliko sati slobodnoga vremena dnevno. Nekadašnji

45 C. J. GHIZ 2010: 28.

46 I. DRURY 1995: 20.

47 C. J. GHIZ 2010: 22.

48 S. ZIMMERMAN 2013: 30.

49 I. DRURY 1995: 21.

50 C. J. GHIZ 2010: 22-23.

51 I. DRURY 1995: 21.

pripadnik jurišnih postrojbi Ludwig Renn u svojim memoarima donosi izvještaj o intenzitetu i naporu obuke kojoj je bio podvrgnut nakon pristupanja jurišnicima 1917. godine:

„Morali smo nositi strojnice i bacati ručne granate, napredovati u jarcima i puzati bez zvuka. U početku, ovo mi je predstavljalo velik napor. Neprestano sam se znojio i okolina mi je nekoliko puta iščeznula iz vida, ali samo na trenutak. Poslije mi je svakim sljedećim danom postajalo sve lakše. Obuka je trajala od jutra do večeri, sa samo dva ili tri sata predviđena za ručak. Nisam imao vremena razmišljati i osjećao sam se udobno.“⁶²

Slika 3. Pripadnik jurišnih postrojbi (slika preuzeta iz: H. H. HERWIG 2014: 254.)

Ako je određena postrojba bila predviđena za sudjelovanje u operaciji na zahtjevnome i nepristupačnome terenu, regularni treninzi mogli su biti nadopunjeni specijalističkom obukom. Primjer mogu biti jurišne postrojbe koje su sudjelovale u napadu na Caporetto na Talijanskoj bojišnici 1917. godine, a koje su prije početka operacije podvrgnute alpinističkomu treningu i aklimatizaciji u alpskome području.⁵³ Uspješno svladavanje neprijateljskih utvrđenja nastojalo se osigurati obukom za koordinirano korištenje svog dostupnog pješačkog naoružanja,⁵⁴ kao i vježbanjem na posebno konstruiranim poligonima modeliranim prema rovovima.⁵⁵ Uporaba pravoga streljiva (*žive municije*) pri obuci preferirala se kada god je to bilo moguće, unatoč činjenici da je ova praksa znala dovesti do incidenata, to jest *prijateljske* vatre i ozljeda pri istovremenim vježbama više jedinica.⁵⁶

Kada nisu bile izravno uključene u ratna djelovanja na prvim crtama bojišnice, jurišne postrojbe služile su kao instruktori u novim taktikama i naoružanju osoblju rotiranomu iz drugih pješačkih postrojbi. Namjera njemačkoga glavnog stožera bila je da časnici i

dočasnici po završetku četverotjedne obuke i po povratku u matične postrojbe prošire ovdje stečeno znanje te tako pomognu formiranju vlastitih jurišnih postrojbi u sklopu matičnih formacija.⁵⁷

3.3. Taktika

Uspjeh jurišnih postrojbi kao specijaliziranoga pješaštva u ratnim operacijama zasnivao se na odbacivanju dotadašnjih taktika napredovanja u korist nove doktrine, principa *okomite infiltracije*, izvorno poznate kao *koordinacija svih dostupnih oružja*.⁵⁸ Govoreći općenito, ova taktika može se

52 L. Renn, Krieg, Frankfurt: Frankfurter Societäts-Druckerei, 1929: 94, citirano u S. ZIMMERMAN 2013: 23-24.

53 I. DRURY 1995: 22-23.

54 C. J. GHIZ 2010: 27-28.

55 S. ZIMMERMAN 2013: 23.

56 I. DRURY 1995: 25.

57 C. J. GHIZ 2010: 28.

58 D. DUKOVSKI, V. DUKOVSKI 2014: 87.

svesti na nekoliko ključnih komponenti: kratko i intenzivno topničko bombardiranje, napredovanje jurišnih postrojbi s uporabom punoga spektra dostupnoga naoružanja, izbjegavanje protivničkih jakih utvrđenih položaja u korist onih slabije branjenih te, konačno, prodor u neprijateljsku pozadinu s ciljem remećenja i onesposobljavanja protivničkih linija komunikacije i opskrbe.⁵⁹ Načelo djelovanja opisano u nastavku teksta odgovara taktici koju su jurišne postrojbe primjenjivale u operacijama širih razmjera u završnim fazama rata, posebice u Proljetnoj ofenzivi 1918. godine.

Slika 4. Jurišnici u napadu (slika preuzeta iz: R. HOLMES 2001: 262-263.)

Nakon detaljne logističke pripreme i identificiranja protivničkih jakih i slabih točaka napad bi započinjao ciljanom i intenzivnom topničkom pripremom s uporabom regularnoga eksplozivnog punjenja, ali i onoga s bojnim otrovima.⁶⁰ Djelovanje topništva, reorganizirano prema zamislima pukovnika Georga Bruckmüllera, bilo je pažljivo isplanirano, ograničeno u svojem opsegu i vrlo intenzivno, sa zadaćom demoraliziranja i onesposobljavanja neprijatelja.⁶¹ Neposredno nakon bombardiranja napredovale bi jurišne postrojbe, pokušavajući iskoristiti period prije negoli se protivnik oporavi i uspostavi koherentnu obranu. Cilj jurišnika bio je locirati i nadvladati slabe točke u protivničkoj obrambenoj liniji te omogućiti izoliranje i opkoljavanje jakih točaka obrane.⁶² Zahvaljujući institucionalnoj podršci njemačkoga zapovjedništva pri svojem formiranju, jurišne postrojbe raspolagale su znatno raznovrsnijim spektrom naoružanja nego postrojbe regularnoga pješništva. Imale su u svojem inventaru bacače plamena, minobacače i lake strojnice – oružje koje je bilo relativno

59 J. M. HOUSE 1984: 34.

60 C. J. GHIZ 2010: 30.

61 J. M. HOUSE 1984: 34.

62 C. J. GHIZ 2010: 30-31.

rijetko u regularnim postrojbama. Obučeni za kombinirano korištenje navedenog naoružanja, jurišnici su bili u stanju samostalno odgovoriti na moguće promjene situacije u tijeku bitke, bez potrebe pouzdanja u nesigurne i isprekidane linije komunikacije sa zapovjedništvom u pozadini.⁶³ Brzina djelovanja i agresivnost bili su imperativ, pri čemu je posebnu ulogu imala osobna inicijativa nižih zapovjednika, kojima je delegiran dio zapovjedne odgovornosti u svrhu boljega iskorištavanja mogućega proboja.⁶⁴ Nakon ostvarivanja zamišljenoga prodora, jurišne postrojbe nastavile bi napredovati dalje u neprijateljsku pozadinu, namjeravajući uništiti topničke pozicije, prednje zapovjedne položaje i linije komunikacije.⁶⁵ Regularnomu pješastvu prepuštala se neslavna zadaća svladavanja preostalih džepova otpora ili odbijanja mogućega neprijateljskog protunapada.⁶⁶

Taktika koju su jurišne postrojbe s uspjehom primjenjivale, posebice koordinirano korištenje više različitih oblika naoružanja, predstavljala je značajan korak naprijed u odnosu na dotadašnje modele razmišljanja. Izostanak potpore oklopljenih formacija i zrakoplovstva, tada još u ranim stadijima razvoja, predstavlja jedino bitno odstupanje od načela *kombiniranoga naoružanja* koje je i danas u primjeni u modernim oružanim snagama.⁶⁷ Uporaba ovoga načela radi dezorganiziranja i demoraliziranja protivnika, nasuprot njegovu potpunom uništenju,⁶⁸ nastavit će se proučavati i nadograđivati unutar njemačkih snaga u međuratnome razdoblju.⁶⁹ Unaprijeđena inačica ovoga sustava s uključenom uporabom oklopnih formacija i bliske zračne potpore bit će *blitzkrieg*, koji će njemačke snage s golemim uspjehom primjenjivati na bojištima Drugoga svjetskog rata.⁷⁰

3.4. Reputacija

Izgledna je pretpostavka da jurišne postrojbe nikad nisu trebale imati ulogu *elitnih* jedinica unutar nove vojne doktrine koju je formulirao njemački Glavni stožer.⁷¹ Podatci o osoblju koje je periodički rotirano kroz postrojbe u svrhu širenja novih taktika,⁷² kao i izostanak nekih obilježja stalnih postrojbi njemačke vojske, poput područja regrutacije u Njemačkoj, govori u prilog mišljenju da su jurišne postrojbe bile samo privremeno rješenje nametnuto novom prirodnom ratovanjem.⁷³ Unatoč navedenom, jurišnici su ubrzo stekli reputaciju elitnih vojnika Njemačke carske vojske, kako u vlastitoj percepciji, tako i u percepciji pripadnika ostalih postrojbi.

Postoji nekoliko razloga koji su mogli utjecati na razvoj reputacije jurišnih postrojbi kao elite njemačkih snaga. Od trenutka kada postaju dio vojne doktrine u razvitku na jurišnike se počinje gledati kao na čimbenik koji će Njemačkoj donijeti prevagu u ratu.⁷⁴ Visoki kriteriji selekcije kao i naglašena motiviranost i agresivnost koja je karakterizirala jurišnike predstavljala je određen odmak od prosjeka regularnih vojnika regrutiranih vojnom obvezom. Uloga jurišnika kao odabrane

63 S. ZIMMERMAN 2013: 31.

64 C. J. GHIZ 2010: 24.

65 J. M. HOUSE 1984: 36.

66 S. ZIMMERMAN 2013: 30.

67 S. ZIMMERMAN 2013: 21.

68 J. M. HOUSE 1984: 36.

69 C. J. GHIZ 2010: 2.

70 C. J. GHIZ 2010: 32.

71 S. ZIMMERMAN 2013: 22.

72 C. J. GHIZ 2010: 28.

73 I. DRURY 1995: 6-7.

74 S. ZIMMERMAN 2013: 9.

nekolicine koja je trebala predvoditi napad i prva stupiti u kontakt s neprijateljem također je mogla utjecati na percepciju o postrojbi. S razumnom sigurnošću možemo pretpostaviti da je biti dijelom ovakve postrojbe doprinosilo razvoju osjećaja posebnosti među njezinim pripadnicima kao i posebnoga *esprit de corps*.⁷⁵ Ernst Jünger, bivši pripadnik jurišnih postrojbi, u svojem ratnom dnevniku pod dojmom jednoga okršaja nudi pogled na način na koji su jurišnici percipirali sami sebe, ali i na izrazitu motiviranost koja ih je karakterizirala:

*„Možemo biti slomljeni, ali zasigurno ne možemo biti pobijeđeni. U takvim trenucima, ljudski duh triumfira nad najsnažnijim manifestacijama materije. Samom čeličnom voljom nejakom tijelo odolijeva i najužasnijoj oluji.“*⁷⁶

Kako je broj jurišnih postrojbi tijekom rata ostao malen, među ostalim i zbog navedenih visokih kriterija selekcije, jurišnici se nikad nisu zadržavali na duže razdoblje u pojedinom sektoru bojišnice, već su slani tamo gdje se njihova nazočnost činila nužnom. Zbog toga su često bili pošteđeni dužnosti običnoga pješništva, poput čuvanja i održavanja rovova, što je predstavljalo dodatnu razliku između jurišnika i pripadnika ostalih postrojbi.⁷⁷ Izuzimanje od mučnih dužnosti u rovovima svakako je moglo predstavljati predmet zavisti običnoga vojnika.⁷⁸ Dolazak jurišnika u određeni sektor mogao je biti jasan pokazatelj da će se prividno zatišje koje je dotad vladalo u nekom dijelu bojišnice naglo prekinuti. Primjer rečenoga, kao i kratki uvid u dojam koji su jurišnici ostavljali na običnoga vojnika, možemo pronaći u riječima bivšega pripadnika jurišnih postrojbi i poslijeratnoga pisca Franza Schauweckera, koje je napisao u predgovoru memoarima svojega kolege jurišnika:

*„Gdje god bi se pojavili vojnici jurišne bojne, sudbina bi postavila svoj crni stijeg. Njihova pojava je uvijek bila jasan znak da je ovdje donesena kritična odluka. Ostali vojnici [...] gledali su ih u tišini. Svi su shvaćali što će se dogoditi kada bi se oni pojavili. [...] njihova dužnost je bila suočiti se s najvećom opasnošću.“*⁷⁹

Visoki kriteriji selekcije i poseban duh postrojbe nisu bili jedina distinkcija koja je razdvajala pripadnike jurišnih postrojbi od ostatka njemačke vojske. Zahvaljujući podršci viših struktura njemačke vojske, jurišnici su raspolagali brojnijom i raznovrsnijom opremom nego njihovi suborci u drugim postrojbama.⁸⁰ Koristeći se svim arsenalom koji su imali na raspolaganju, jurišne postrojbe bile su znatno sposobnije samostalno odgovoriti izazovima rovovskoga ratovanja, što je moglo pružiti dodatni poticaj uvjerenju da je u biti riječ o elitnoj i superiornoj postrojbi.⁸¹

Percepcija o jurišnicima kao o eliti njemačkih oružanih snaga u Prvome svjetskom ratu nije proizlazila isključivo iz međusobnoga odnosa jurišnih i regularnih postrojbi njemačke vojske, već je bila sustavno promicana i u propagandi njemačkoga Ministarstva rata.⁸² U novinama i na propagandnim plakatima opisivani su kao odlučni i stoički ratnici, a ni pokušaji uspostavljanja paralela između romantičarskoga prikaza pripadnika jurišnih postrojbi i srednjovjekovnih vitezova nisu bili rijetkost. Ideja o jurišnim postrojbama kao o malobrojnome i elitnome ratničkom bratstvu znala je otići toliko daleko da su jurišnicima često bile

75 S. ZIMMERMAN 2013: 28.

76 E. Jünger, *In Stahlgewittern*, Berlin: E.S. Mittler und Sohn, 1922: 146-147, citirano u S. ZIMMERMAN 2013: 22.

77 S. ZIMMERMAN 2013: 29-30.

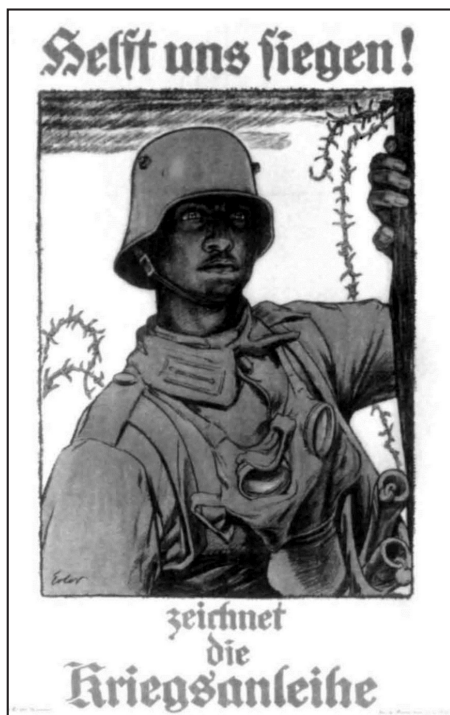
78 S. ZIMMERMAN 2013: 24.

79 W. Hoepfener-Flatow, *Stoßtrupp Markmann greift ein! Der Kampf eines Frontsoldaten*, Berlin: Ernst Steiniger Verlag, 1939: 22-23, citirano u: S. ZIMMERMAN 2013: 32.

80 S. ZIMMERMAN 2013: 44.

81 S. ZIMMERMAN 2013: 31.

82 S. ZIMMERMAN 2013: 45.

Slika 5. „POMOGNITE NAM DA POBJEDIMO!“ - propagandni plakat za kupnju ratnih obveznica s likom jurišnika (slika preuzeta iz: J. H. J. ANDRIESEN 2003: 474.)

pripisivane osobine viteških redovničkih redova, poput Vitezova templara ili Teutonskoga viteškog reda.⁸³ Novine namijenjene vojnicima na prvim crtama također su sadržavale prikaze i članke u kojima su promicane jurišne postrojbe, iako u donekle umjerenijemu i realističnijemu tonu, što je razumljivo ako uzmemo u obzir ciljano čitateljstvo.⁸⁴ Ipak, i ovdje je popularna slika jurišnika upotrebljavana kao sredstvo podizanja morala postrojbi. Vojnici koji su provodili dane, ako ne i tjedne u rovovima pod topničkim napadima neprijatelja, nemoćni i bez prilike da uzvrate udarac protivniku kojega često nisu bili u stanju ni vidjeti, mogli su biti ohrabreni viješću da u drugome sektoru bojišnice jurišnici prenose borbu omraženomu protivniku.⁸⁵

U konačnici, možda ključnu ulogu u formiranju slike o jurišnim postrojbama kao elitnim jedinicama imao je sam kraj Prvoga svjetskog rata. Iako su na prijelazu iz 1917. u 1918. godinu u sklopu priprema za Proljetnu ofenzivu ustrojene čitave jurišne divizije,⁸⁶ zamisao general-pukovnika Ludendorffa da cjelokupnu njemačku vojsku preustroji po modelu jurišnika u konačnici se pokazala neostvarivom. Stravične ljudske žrtve učinile su nemogućim pronalaženje odgovarajućega ljudstva.⁸⁷ Neuspjeh Proljetne ofenzive, kao i skori kraj rata, zaustavili su zamišljeno restrukturiranje njemačke vojske, učinivši od privremenih jurišnih postrojbi elitu njemačke vojske u Prvome svjetskom ratu.

4. PROLJETNA OFENZIVA 1918. GODINE

Ulaskom Sjedinjenih Američkih Država u rat na strani sila Antante 6. travnja 1917. godine strateški položaj Centralnih sila drastično je pogoršan. Svjesni da jedina mogućnost za njih povoljnoga okončanja sukoba leži u ostvarivanju odlučujuće pobjede nad francuskim i britanskim snagama prije negoli Amerikanci pristignu u značajnijemu broju, njemački vojni i civilni vrh upregnut će za dnje atome snaga Njemačkoga Carstva. Na civilnome planu izglasan je novi zakon koji je predviđao mobilizaciju svih muškaraca između 17 i 60 godina starosti. Pod nadležnošću posebnoga Ureda rata industrijska je proizvodnja ambicioznim Hindenburgovim programom porasla za 60 posto.⁸⁸ Zupčanići njemačke industrije trebali su pružiti materijalnu podršku za *totalni rat*.

83 S. ZIMMERMAN 2013: 45-46.

84 S. ZIMMERMAN 2013: 46.

85 I. DRURY 1995: 28.

86 C. J. GHIZ 2010: 30.

87 I. DRURY 1995: 21.

88 H. H. HERWIG 2014: 254-255.

Pregovori o primirju s raspadajućim Ruskim Carstvom, koji su u konačnici prerasli u Mir u Brest-Litovsku potpisan 3. ožujka 1918. godine, omogućili su razmještaj njemačkih snaga s istoka na Zapadnu bojišnicu. U impresivnome logističkom pothvatu gotovo će 400 000 vojnika biti prebačeno na zapad,⁸⁹ koristeći se s više od 10 000 vlakova koji su danonoćno prevozili ljudstvo i materijal željezničkim linijama između Rusije i Francuske u razdoblju od gotovo dva mjeseca.⁹⁰ Vojska je reorganizirana po novim smjernicama. Najmlađi i najsposobniji prebačeni su u jurišne divizije te im je na raspolaganje dan sav arsenal opreme i naoružanja njemačke vojske.⁹¹ Navedena reorganizacija provedena je s jednim ciljem: osposobljavanjem novoustrojenih jurišnih divizija za presudan proboj neprijateljskih linija o kojemu je ovisio uspjeh operacije. Ukupno 44 mobilne i 33 jurišne divizije podvrgnute su obuci za novi način napada. Kao potpora napadu predviđeno je više od 100 *rovovskih* divizija slabije borbene vrijednosti, sa zadatkom osiguranja osvojenih sektora. Zračnu potporu trebalo je pružiti više od 2 600 aviona. Caru Wilhelmu II. 21. siječnja 1918. godine predočen je plan Operacije *Michael*.⁹² Za pravac napada odabran je britanski sektor Zapadne bojišnice između Arrasa i St. Quentin, blizu mjesta na kojemu su se doticali britanski i francuski položaji. Ludendorff se nadao da će opkoljenje i uništenje britanskih snaga ujedno rezultirati i brzom francuskom kapitulacijom.⁹³ Njemački glavni stožer odlučio se na posljednji, *sve ili ništa* pokušaj da ostvari pobjedu. Sudbina njemačkoga Reicha ovisila je o ishodu Proljetne ofenzive.

U četiri sata ujutro 21. ožujka 1918. godine vojnici francuskih i engleskih snaga na Zapadnoj bojišnici probuđeni su zvukom njemačkoga topništva. Nakon nadirućega bombardiranja napredovali su jurišni elementi 17., 2. i 18. njemačke armije.⁹⁴ Jurišnici su se toga dana pokazali dorasli zadatku. Zaobilaženjem snažno utvrđenih položaja ostvaren je proboj prvih linija, nakon čega je napredovanje nastavljeno u neprijateljsku pozadinu. Zapovjedništvo britanskih snaga, obaviješteno da su njemačke snage probile prvu liniju obrane na više mjesta, naredilo je opći uzmak na sekundarne obrambene pozicije radi uspostave koherentne obrane. Zbog prekinutih linija komunikacije s prvom crtom britansko zapovjedništvo nije moglo znati da se neki od utvrđenih položaja na prvim linijama, koje su jurišnici zaobišli u svojem inicijalnom naletu, još uvijek uspješno odupiru. Raspad sustava komunikacije i struktura zapovjedništva uzrokovali su britansko povlačenje koje je zaustavljeno tek nakon četiri dana i 38 kilometara prepuštenih protivniku.⁹⁵ Saveznički gubitci: 240 000 osoba, od čega je 90 000 bilo zarobljeno.⁹⁶ Princip *okomite infiltracije* specijaliziranoga pješništva, sada primijenjen na masovnoj razini, pokazao se uspješnim.

Unatoč kratkoročnim taktičkim uspjesima, Operacija *Michael* nije uspjela ostvariti presudnu pobjedu koju je njemački vojni vrh očekivao. Na ovaj ishod utjecalo je nekoliko čimbenika. Iako su jurišne divizije ispunile svoj inicijalni zadatak i prodrle u neprijateljsku pozadinu, sa svakim osvojenim metrom neprijateljske pozadine smanjivala se učinkovitost topničke podrške koja nije mogla držati korak s nadirućim pješništvom. Izlazak iz radijusa efektivne topničke podrške značio je svladavanje neprijateljskih položaja samo s naoružanjem koje su jurišnici imali pri ruci. Ovo je zauzvrat

89 I. DRURY 1995: 59.

90 H. H. HERWIG 2014: 259.

91 I. DRURY 1995: 21.

92 H. H. HERWIG 2014: 259.

93 P. T. STACKPOLE 1993: 48.

94 H. H. HERWIG 2014: 259.

95 J. M. HOUSE 1984: 36.

96 P. T. STACKPOLE 1993: 92.

doprinosilo sve većim gubitcima kako je operacija odmicala.⁹⁷ Također, jurišne postrojbe svoje su uspjehe u prvim danima ofenzive dugovale i opsežnoj logističkoj pripremi koja jednostavno nije bila moguća u dubini neprijateljskoga teritorija.⁹⁸ Kombinacija fizičke iscrpljenosti, rastućih gubitaka i neodgovarajuće potpore iz pozadine u konačnici je kulminirala gubitkom inicijative vodećih elemenata napada. Predah je omogućio britanskim snagama da uspostave koherentnu obranu i pokrenu protunapade koji su u konačnici u potpunosti zaustavili inerciju njemačke ofenzive.⁹⁹

Napor Njemačkoga Carstva u Operaciji *Michael* uistinu će se pokazati posljednjim velikim ofenzivnim činom njemačke vojske na Zapadnoj bojišnici. Iscrpljeni gubitcima koji su između ožujka i srpnja dosegli brojku od gotovo jednoga milijuna, od čega 125 000 mrtvih i 100.000 nestalih, kao i epidemijom gripe koja je pogodila njemačku vojsku u lipnju i srpnju s više od pola milijuna slučajeva,¹⁰⁰ Njemačka carska vojska na zapadu je prestala postojati kao efektivna vojna sila. Kraš Proljetne ofenzive označio je početak kraja rata u Europi, kao i početak kraja Njemačkoga Carstva. Kada su topovi konačno utihnuli 11. studenoga 1918. godine, okončan je najveći ratni sukob u dotadašnjoj ljudskoj povijesti.

5. ZAKLJUČAK

Prvi svjetski rat pokazao se dužim i strahotnijim nego što su to predviđali i najcrnji scenariji vojnih teoretičara s početka 20. stoljeća. Desetci milijuna života izgubljeni su u blatu Francuske i Belgije, u planinama istočnih Alpa, u ravnicama istočne Europe i u pijesku Dardanela. Ožiljci koje je ostavilo topničko bombardiranje mogu se prepoznati čak i danas, kada Europa i svijet obilježavaju stotu godišnjicu najvećega sukoba koji je dotad potresao čovječanstvo.

Veliki rat, kako se ovaj sukob naziva u britanskoj historiografiji, masovnom uporabom novih vrsta naoružanja učinjen je još strašnijim. Brzometno topništvo, strojnice, bodljikava žica i bojni otrovi primijenjeni su na bojištima sa stravičnim učinkom. Industrijski napredak čovječanstva omogućio je nikad učinkovitije načine ubijanja. Dok je vojna tehnologija nezaustavljivo grabila naprijed, vojna teorija nije držala korak. Umovi vojnih teoretičara u velikoj su mjeri bili zarobljeni unutar okvira načina razmišljanja koje je karakteriziralo generale napoleonskoga razdoblja. Mišljenje da je napad odraz *zdravoga duha nacije* i *ispravan* način razmišljanja prevladavalo je u većini vojnih krugova europskih sila. Napredovanje u zbijenim formacijama i korištenje bajunete u borbi činilo je sastavni dio vojnih planova. Moral vojnika istican je kao odlučujući čimbenik u sukobima. Činjenica da suvremeno naoružanje favorizira branitelja kao možda nikad dotad u povijesti čovječanstva nije bila uzeta u obzir. Sve mane ovoga načina razmišljanja bit će nemilosrdno iznesene na vidjelo u prvim mjesecima rata. Kaznu će platiti vojnici na prvim crtama.

Njemački Glavni stožer od početka sukoba bio je svjestan svoje inferiorne strateške pozicije. Okruženi s istoka i zapada brojčano nadmoćnijim protivnikom, članovi vojnoga vrha Njemačkoga Carstva bili su puno otvoreniji inovacijama i novim modelima razmišljanja nego njihovi kolege u drugim zemljama. Kada su popisi žrtava iz prvih bitaka počeli pristizati, potreba promjene dotadašnjega načina razmišljanja postala je i više nego očigledna.

97 P. T. STACKPOLE 1993: 96-97.

98 P. T. STACKPOLE 1993: 99.

99 C. J. GHIZ 2010: 32.

100 T. TRAVERS 2014: 279.

Pokušaji ostvarivanja proboja na Zapadnoj bojišnici konvencionalnim metodama, uporabom velikih i zbijenih formacija pješništva, bit će napušteni u korist nove taktike – taktike koja naglasak stavlja na uporabu malih i izvrsno obučениh postrojbi specijaliziranoga pješništva. Ove jedinice, prozване jurišnim postrojbama (njem. *Sturmtruppen*), sastojat će se od možda najboljih pripadnika koje je Njemačka carska vojska mogla ponuditi. Uporabom širokoga spektra naoružanja, često nedostupnoga regularnim jedinicama, jurišne postrojbe postavit će temeljna načela koncepta danas poznatoga kao *combined arms*, kombinirane i međusobno nadopunjujuće primjene svog dostupnog naoružanja u svrhu postizanja maksimalnoga učinka na bojnome polju. Linearno napredovanje napušteno je u korist zaobilaženja protivnikovih jakih pozicija i fokusiranja na njegove slabe točke. Cilj više nije bio isključivo uništenje neprijatelja, već i njegovo demoraliziranje te dezorganizacija. Ova će se taktika nastaviti nadopunjavati i usavršavati u međuratnome periodu te će postati dijelom njemačke taktike *blitzkriega* u Drugome svjetskom ratu, ali i suvremenoga koncepta *shock and awe* oružanih snaga Sjedinjenih Američkih Država.

Premda jurišne postrojbe nisu bile zamišljene kao trajne elitne formacije Njemačke carske vojske, zahvaljujući nizu faktora kao što su visoki kriteriji selekcije i posebna uloga u novoj njemačkoj doktrini, stekle su zavidnu reputaciju među suborcima iz redova regularnih postrojbi. Ono što je u konačnici vjerojatno i osiguralo trajnu percepciju o jurišnicima kao o eliti njemačkih oružanih snaga u Prvome svjetskom ratu bio je sam kraj rata. Prekid širenja modela obuke, ustrojstva i naoružanja jurišnih postrojbi na sve jedinice Njemačke carske vojske rezultirao je relativno malim udjelom jurišnika u ukupnoj vojnoj sili, doprinoseći tako ekskluzivističkoj reputaciji postrojbe. Unutar poslijeratnoga ideala o nepobijeđenoj vojsci, jurišne postrojbe zauzimat će posebnu, istaknutu ulogu, odraženu u mislima jednoga od pripadnika:

„Nije ni čudo da je trebao svijet pod oružjem da zaustavi takvu olujnu poplavu.“

LITERATURA

- H. AFFLERBACH, 2014 – Holger Afflerbach, *The Strategy of the Central Powers, 1914-1917, The Oxford Illustrated History of the First World War*, New Edition, ed. H. Strachan, Oxford: Oxford University Press, 2014, 28-38.
- J. H. J. ANDRIESEN, 2003 – J. Hans J. Andriessen, *World War I in Photographs*, Rochester: Grange Books, 2003.
- H. CRONN, D. ROGERS, 2006 – Hermann Cronn, Duncan Rogers, *Imperial German Army 1914-18: Organisation, Structure, Orders of Battle*, Translated by C. F. Colton, Solihull: Helion and Company Limited, 2006.
- I. DRURY, 1995 – Ian Drury, *German Stormtrooper 1914-1918*, London: Osprey Publishing, 1995.
- D. DUKOVSKI, V. DUKOVSKI, 2014 – Darko Dukovski, Vedran Dukovski, *Vojna povijest: Od Napoleona do suvremenih vojnih sustava*, Pula: Istarski ogranak Društva hrvatskih književnika, Rijeka: Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci, 2014.
- C. J. GHIZ, 2010 – Christopher J. Ghiz, *Specialized Assault Units of the World War I Western Front: A Comparative Study of the German Stormtrooper Battalions, and Canadian Trench Raiders*, Fort Leavenworth: U.S. Army Command and General Staff College, 2010.
- H. H. HERWIG, 2014 – Holger H. Herwig, *The German Victories, 1917-1918, The Oxford Illustrated History of the First World War*, New Edition, ed. H. Strachan, Oxford: Oxford University Press, 2014, 252-263.
- R. HOLMES, 2001 – Richard Holmes, *The First World War in Photographs*, London: Carlton Books Limited 2001, 2001.
- J. M. HOUSE, 1984 – Jonathan M. House, *Toward Combined Arms Warfare: A Survey of 20th-Century Tactics, Doctrine, and Organization*, Fort Leavenworth: U.S. Army Command and General Staff College, 1984.
- M. HOWARD, 1991 – Michael Howard, *Men Against Fire: Expectations of War in 1914, Military Strategy and the Origins of the First World War*, Revised and Expanded Edition, ed. S. E. Miller, S. M. Lynn-Jones, S. Van Evera, Princeton: Princeton University Press, 1991, 3-19.
- T. LUPFER, 1981 – Timothy T. Lupfer, *The Dynamics of Doctrine: The Changes in German Tactical Doctrine During the First World War*, Fort Leavenworth: U.S. Army Command and General Staff College, 1981.
- D. E. SHOWALTER, 2014 – Dennis E. Showalter, *Manoeuvre Warfare: The Eastern and Western Fronts, 1914-1915, The Oxford Illustrated History of the First World War*, New Edition, ed. H. Strachan, Oxford: Oxford University Press, 2014, 39-53.
- J. SNYDER, 1991 – Jack Snyder, *Civil-Military Relations and the Cult of the Offensive, 1914 and 1984, Military Strategy and the Origins of the First World War*, Revised and Expanded Edition, ed. S. E. Miller, S. M. Lynn-Jones, S. Van Evera, Princeton: Princeton University Press, 1991, 20-58.
- P. T. STACKPOLE, 1993 – Patrick T. Stackpole, *German Tactics in the "MICHAEL" Offensive: March 1918*, Fort Leavenworth: U.S. Army Command and General Staff College, 1993.
- T. TRAVERS, 2014 – Tim Travers, *The Allied Victories, 1918, The Oxford Illustrated History of the First World War*, New Edition, ed. H. Strachan, Oxford: Oxford University Press, 2014, 277-289.
- S. VAN EVERA, 1991 – Stephen Van Evera, *The Cult of the Offensive and the Origins of the First World War, Military Strategy and the Origins of the First World War*, Revised and Expanded Edition, ed. S. E. Miller, S. M. Lynn-Jones, S. Van Evera, Princeton: Princeton University Press, 1991, 59-108.
- S. ZIMMERMAN, 2013 – Simon Zimmerman, *Storm troopers and trench raiders: Innovation and perception of German and Canadian specialized assault units in the First World War*, Chester: University of Chester, 2013.

STURMTRUPPEN – ELITE UNITS OF THE IMPERIAL GERMAN ARMY

Summary

This paper shows the process of creating storm troops of the Imperial German Army in the First World War as a reflection of efforts to overcome the static war situation on the Western Front. Starting from the Western Front situation as the cause of the formation of units, this work provides an overview of the process of creation, selection, training and used tactics of the new kind of soldiers, the reputation that the storm troops enjoyed among the rest of the Imperial German Army as well as their effect on the battlefield in Operation Michael, the last major offensive taken by Germany in the war.

Keywords: Sturmtruppen; storm troops; World War I; Western Front; trench warfare; Operation Michael; military history